UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
Amsterdam Centre for Insurance Studies (ACIS)

ACIS-Symposium
"Juridische aspecten van enige veelvoorkomende verzekeringsvoorwaarden"
3 november 2017

Mr. S.W.A. Kelterman

"De schorsingsclausule bij niet-betaling van de verzekeringspremie"

1. Standaardbepaling, geen standaardtekst

2. Afbakening

3. Wettelijke bepaling: 7:934 BW

4. Gebruik van incassomachtiging

5. Omstandigheden waaronder de verzekeraar geen beroep kan doen op schorsing van de dekking

6. Herstel van de dekking na betaling. Geen terugwerkende kracht

7. Premie verschuldigd over de periode van schorsing van de dekking

8. Opschorting premiebetaling op grond van wanprestatie verzekeraar

9. Is de schorsingsbepaling een onredelijk bezwarend en/of oneerlijk beding?

10. Gevolgen van wanbetaling

11. Proportionaliteitsbeginsel toepasbaar?

1. Modeltekst Juridische Commissie Schade Verbond van Verzekeraars *(2005)*

1. De verzekeringnemer dient de premie, daaronder begrepen de kosten en de assurantiebelasting, vooruit te betalen op de premievervaldatum.

2. Indien de verzekeringnemer de aanvangspremie niet uiterlijk op de dertigste dag na ontvangst van het betalingsverzoek betaalt of weigert te betalen, wordt zonder dat een nadere ingebrekestelling door de verzekeraar is vereist geen dekking verleend ten aanzien van alle gebeurtenissen die nadien hebben plaatsgevonden.

3. Indien de verzekeringnemer de vervolgpremie weigert te betalen, wordt geen dekking verleend ten aanzien van gebeurtenissen die nadien hebben plaatsgevonden.

4. Indien de verzekeringnemer de vervolgpremie niet tijdig betaalt, wordt geen dekking verleend ten aanzien van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden vanaf de vijftiende dag nadat de verzekeraar de verzekeringnemer na de vervaldag schriftelijk heeft aangemaand en betaling is uitgebleven.

5. De verzekeringnemer blijft gehouden de premie te voldoen.

6. De dekking wordt weer van kracht voor gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden na de dag waarop hetgeen de verzekeringnemer verschuldigd is, voor het geheel door de verzekeraar is ontvangen. In geval van overeengekomen termijnbetalingen geldt dat de dekking eerst in kracht wordt hersteld nadat alle onbetaald gebleven termijnen zijn voldaan.

7. Onder vervolgpremie wordt mede verstaan de premie die de verzekeringnemer bij stilzwijgende verlenging van de verzekering verschuldigd wordt.

8. Onder aanvangspremie wordt mede verstaan de premie die de verzekeringnemer in verband met een tussentijdse wijziging van de verzekering verschuldigd wordt.

2. Afbakening

Schadeverzekeringen

- excl. levensverzekeringen (zie art. 7:980 BW)
- excl. zorgverzekeringen (zie art. 8 Zvw).

Consumentenverzekeringen

Wanbetaling

Kenmerken art. 7:934 BW

a. vervolgpremie

b. aanmaning

c. waarschuwing met vermelding van de gevolgen van het uitblijven van betaling

Kenmerken art. 7:934 BW - vervolg

d. tijdig en onmiskenbaar duidelijk wijzen op de gevolgen (RvT)

e. aangemaand na de vervaldag

f. betaling binnen 14 dagen

g. vanaf de dag na aanmaning

h. geldt niet voor geval bedoeld in art. 6:83 onder c BW

i. dwingend recht voor consumentenverzekeringen.

a. Eerste premie/aanvangspremie/vervolgpremie

1. Waarom geldt art. 7:934 BW niet voor de eerste premie?

2. Ook ‘eerste premie’ bij *wijziging* van de verzekering?

3. Vervolgpremie = prolongatiepremie

Rb. Utrecht 10-06-2009 (ECLI:NL:RBUTR: 2009:BI7339 Divaco/UVM)

Rb.: de omstandigheden kunnen niet tot de conclusie leiden dat het beroep van UVM op het verval van dekking naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is.

GC-2017-670 d.d. 09-10-2017

De Commissie oordeelt dat de autoverzekering door aanbod en aanvaarding tot stand is gekomen met ingangsdatum 12 november 2015 zonder dat verzekeraar daaraan het voorbehoud van eerste premiebetaling heeft verbonden.

vervolg…

"4.13 Ten overvloede merkt de Commissie op dat voor zover Verzekeraar met de onder 2.8 vermelde brieven Consument heeft aangemaand vanwege het uitblijven van de premiebetaling en zijn eigen verplichting om dekking te verlenen (conform art. 6:262 BW) heeft willen opschorten, de verplichting tot uitkering van de schadevergoeding *met terug-werkende kracht* is hersteld doordat Consument de achterstallige premie alsnog heeft betaald."

Schorsing van de dekking en opschorting van de verplichting om dekking te verlenen

Artikel 6:262 BW (exceptio non adimpleti contractus bij wederkerige overeenkomsten)

Rechtbank Rotterdam 28-01-2009 (LJN BH2256)

Blijkens de wetsgeschiedenis van artikel 7:934 BW vloeit de toelaatbaarheid van bepalingen als het onderhavige artikel 5.2.3 voort uit voornoemd wetsartikel.

b. Aanmaning

Rb Rotterdam 30-08-2013 (ECLI:NL:RBROT:2013:8094)

Door niet tot betaling aan te manen en door niet te vermelden wat de gevolgen zijn van het niet betalen binnen veertien dagen kan verzekeraar zich niet beroepen op de schorsing van de verzekering.

c. Art. 7:934 BW: Waarschuwingsplicht

- Schriftelijke mededeling in de zin van art. 7:933 BW.
- Bewijs van ontvangst van de aanmaning door geadresseerde
- Rechterlijk vermoeden

Rb Rotterdam 28-01-2009 (ECLI:NL:RBROT:2009:BH2256)

Rb. draagt [eiser] op het leveren van tegenbewijs tegen de voorshands als bewezen aangenomen stelling van Erasmus dat zij op 18 juni 2007 aan [eiser] een aanmaning heeft verzonden die hem één dag of enkele dagen na voormelde datum heeft bereikt.

Rb. Zutphen 24-02-2010 (ECLI:NL:RBZUT:2010:BO4438)

In beginsel kan, gelet op de algemeen bekende hoge mate van betrouwbaarheid van het Nederlandse postsysteem, ook bij gewone postverzending, er van worden uitgegaan dat post op het adres van de geadresseerde wordt bezorgd, zodat het bewijs voorshands geleverd kan worden geacht.

Rb Rotterdam 22-08-2014

(ECLI:NL:RBROT:2014:7691, Ohra/X)

Gelet op het bepaalde in artikel 3:37 lid 3 BW staat onvoldoende vast dat de verplichte aanmaningen haar hebben bereikt. Het voorgaande betekent dat de dekking van de verzekering op de dag van de aanrijding(en) niet als geschorst kan worden beschouwd, dan wel dat de verzekering niet als geroyeerd kan worden beschouwd.

Rb Zeeland-West-Brabant 22-04-2015 (ECLI:NL:RBZWB:2015:2971)

Autoverzekering. Verzekerde was kort na de vervaldatum verhuisd. Rb.: Nu verzekeraar de brief niet aangetekend heeft verzonden en vóór verzending kennelijk evenmin de Gemeentelijke Basis-administratie heeft geraadpleegd, dienen de gevolgen daarvan voor haar rekening en risico te komen.

GC 2014-271 d.d. 15-07-2014

GC: Consument was vóór ontvangst van de brief van de RDW op de hoogte van het feit dat de premie voor de autoverzekering voor de maanden februari en maart niet was betaald en de dekking van de auto-verzekering was geschorst. Consument heeft op dat moment nagelaten alsnog de premie te betalen, of elders een verzekering te sluiten, waardoor zij een boete van de RDW had kunnen voorkomen.

GC 2015-055 d.d. 20-02-2015

WAM-verzekering. Verplichting om na de uiterste betaaldatum in een aanmaning onmiskenbaar duidelijk te wijzen op de gevolgen van het niet tijdig betalen van de vervolgpremie. Nu niet is gebleken dat de aanmaningsbrief van Aangeslotene voldoet aan de vereisten van artikel 7:934 BW had de dekking van de verzekering van Consument niet mogen worden geschorst. Vordering wordt toegewezen. Hoger beroep ingesteld bij CvB.

CvB 2016-001 d.d. 06-01-2016 (zie GC 2015-055)

Artikel 7:934 BW: schorsing van de dekking met terugwerkende kracht tot de premievervaldatum, mits de verzekeringnemer op de juiste wijze is aangemaand. Belanghebbende is door mededeling op achterzijde van de aanmaningen gewezen op gevolgen niet-tijdige betaling. Dat deze aanmaningen haar hebben bereikt, is door Belanghebbende niet betwist.

GC 2016-055 d.d. 27-01-2016

Schorsing van dekking motorrijtuigverzekering in verband met wanbetaling. Gevolmachtigde heeft niet aangetoond dat hij Consument conform het bepaalde onder artikel 7:934 BW heeft gewaarschuwd voor de consequenties van niet tijdige premiebetaling. Vordering tot vergoeding opgelegde RDW-boetes toegewezen.

GC 2017-079 d.d. 27-01-2017

Motorrijtuigverzekering. De Commissie is van oordeel dat verzekeraar niet heeft aangetoond dat hij aan zijn waarschuwingsplicht ex art. 7:934 BW heeft voldaan. De omstandigheid dat verzekeraar de betreffende aanmaningsbrieven niet kan reproduceren komt voor rekening van verzekeraar nu hij op grond van artikel 2:10 BW gehouden is bescheiden gedurende zeven jaren te bewaren.

GC 2017-172 d.d. 13-03-2017

GC.: Verzekeraar heeft niet aangetoond dat hij tijdig aan zijn waarschuwingsplicht ex art. 7:934 BW heeft voldaan en Consument heeft gewezen op het risico van schorsing van de dekking. Verzekeraar dient de schadeclaim alsnog in behandeling te nemen.

GC 2017-392 d.d. 21-06-2017

Verzekeraar heeft een termijn van 11 dagen gehanteerd, terwijl hij wettelijk verplicht was tot het hanteren van een termijn van 14 dagen. Consument is niet op de juiste wijze aangemaand tot het nakomen van zijn verplichting tot het betalen van een vervolgpremie. Geen rechtsgeldige schorsing van de dekking.

e. Art. 7:934 BW: 'Na de vervaldag': wat is 'vervaldag'?

Rb. Rotterdam 14 juni 2006 (LJN AY6260)

Het komt de rechtbank voor dat het in strijd is met de inhoud en strekking van artikel 7:934 BW om te aanvaarden dat de in dat artikel bedoelde aanmaning zou kunnen plaatsvinden vóór de uiterste datum waarop ingevolge de verzekeringsovereenkomst de premie dient te zijn voldaan.

f. /g. Art. 7:934 BW: 14 dagen-termijn

HR 25-11-2016 Fa-Med (ECLI:NL:HR:2016:2704)

Prejudiciële vraag (art. 392 Rv)met betrekking tot vergoeding van buitengerechtelijke incassokosten, veertiendagenbrief (art. 6:96 lid 6 BW). Aanvang veertiendagentermijn. Stelplicht en bewijslast. Gevolgen van onjuiste vermelding van de termijn.

4. Het gebruik door verzekeraar van een incasso-machtiging

- Haalschuld
- Stornering (< 8 weken) komt voor rekening en risico van verzekeringnemer.

Rb Alkmaar 07-10-2010 (ECLI:NL:RBALK:2010:BO6060)

Inventaris/goederenverzekering kledingzaak. Niet uitkeren schadevergoeding door verzekeraar onder aangevoerde omstandigheden wordt in strijd geoordeeld met redelijkheid en billijkheid.

Hof Arnhem-Leeuwarden 10-01-2017 (ECLI:NL:GHARL:2017:137)

Hof: Uit de nota d.d. 27 augustus 2012 volgt niet dat ASR aan appellant daarbij een nieuwe respijttermijn heeft willen geven. Het was, naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid, geenszins vereist dat ASR [appellant 1] in die nota bovenop de attentie nog eens afzonderlijk meedeelde dat hij op dat moment geen dekking had.

5. Omstandigheden waaronder de verzekeraar geen beroep kan doen op schorsing van de dekking

Bij verleend uitstel van betaling mag de verzekering-nemer erop vertrouwen dat de dekking gehandhaafd blijft, tenzij de verzekeraar duidelijk heeft gesteld dat de dekking geschorst blijft. Dat geldt ook bij vermelding van een andere, van de voorwaarden afwijkende, uiterste betaaldatum in de factuur of aanmaning (RvT).

Rb Den Haag 04-04-2012 (RBSGR:2012:BX6363)

Verzekeraar heeft de verzekerde, nadat deze een deelbetaling had gedaan, niet eenduidig geïnformeerd omtrent de voortduring van de schorsing. Verzekeraar heeft tegenstrijdige (automatisch) aangemaakte brieven gestuurd waarin verzekerde dan weer werd aangemaand tot betaling en gewaarschuwd voor schorsing, dan weer schorsing werd aangezegd. Gerechtvaardigd vertrouwen gewekt door verzekeraar dat de verzekering op enig moment weer dekking gaf.

Hof Den Haag 07-03-2017 (ECLI:NL:GHDHA:2017:437)

Premiebetaling. Schorsing dekking. Foute mededeling. Schending zorgplicht. Toerekenbare tekortkoming.

Hof: NN heeft haar zorgplicht geschonden, toen zij aan verzekerde de onjuiste mededeling deed dat de schade van de inbraak van 5 augustus 2012 (1e schade) zou worden vergoed.

6. Herstel van dekking na betaling. Geen terug-werkende kracht

Herstel van dekking met terugwerkende kracht verdraagt zich bezwaarlijk met de aard van de verzekeringsovereenkomst als kansovereenkomst.

Rb Zutphen 31-01-2007 (LJN BA5774)

Ziekengeldverzekering. Verzekeringsmaatschappij behoeft niet uit te keren voor de ziektegevallen die ontstaan zijn tijdens de periode van opschorting.

8. Opschorting van de premiebetaling op grond van wanprestatie door de verzekeraar (art. 6:262 BW)

GC 2011-194 d.d. 10-08-2011

Arbeidsongeschiktheidsverzekering. Aangeslotene heeft ten onrechte het standpunt ingenomen dat sprake is van een van dekking uitgesloten aandoening.

GC 2012-160 d.d. 22-05-2012

Paardenverzekering. Consument stelt de premie-betaling te hebben opgeschort in afwachting van een antwoord op een door hem aan de verzekeraar gestelde vraag over de hoogte van de premie. Consument heeft onvoldoende bewijs voor zijn stelling geleverd. Hij had bovendien eenvoudig uit de polis kunnen afleiden dat de premie juist was en heeft bewust het risico genomen dat de dekking zou worden geschorst.

GC 2014-018 d.d. 09-01-2014

Autoverzekering. De stelling van Consument dat hij geen premie meer hoefde te betalen omdat partijen nog in onderhandeling waren over het nieuwe premiebedrag, rechtvaardigt naar het oordeel van de Commissie niet de conclusie dat hij daarom geen premie meer hoefde te betalen, te meer nu hij uitgebreid is aangemaand door de verzekeraar.

GC 2014-379 d.d. 13-10-2014

Opzegging verzekering. Nu Consument niet aan zijn verplichting tot betaling van de premie heeft voldaan en de enkele omstandigheid dat de verzekeringnemer het met het afwijzend dekkingsstandpunt van de verzekeraar niet eens is geen grond is om de premie te mogen opschorten, is de Commissie van oordeel dat verzekeraar mocht overgaan tot beëindiging van de verzekering.

GC 2017-511 d.d. 03-08-2017

Door een ongevraagde wijziging in het systeem is er een betalingsachterstand ontstaan aan de zijde van Consument. In de periode waarin de premie-achterstand is ontstaan was Consument wel verzekerd. Consument dient daarom alsnog te voldoen aan haar verplichting tot betaling van de maandpremies.

9. Is de schorsingsclausule vernietigbaar ex

a. art. 6:236 c BW (zwarte lijst) of

b. art. 3 lid 1 Richtlijn inzake oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten 93/13/EEG (zie blauwe lijst onderdeel e en o)?

Rb. Zutphen 31-01-2007 (BA5774)

Het [schorsings]beding is niet onredelijk bezwarend. Aan een verzekeringsovereenkomst is eigen dat zonder premiebetaling in beginsel geen aanspraak op dekking bestaat. De betalingstermijn [van 30 dagen] is redelijk.

Rb Rotterdam 28-01-2009 (ECLI:NL:RBROT:2009:BH2256)

5.9 Vervolgens dient de vraag te worden beantwoord of artikel 5.2.3 een onredelijk bezwarend beding is […] ingevolge artikel 6:236 sub c BW.

Naar het oordeel van de rechtbank is dat niet het geval. Blijkens de wetsgeschiedenis van artikel 7:934 BW vloeit de toelaatbaarheid van bepalingen als het onderhavige artikel 5.2.3 namelijk voort uit voornoemd wetsartikel.

Rb Den Haag 12-01-2011 (LJN BU6531)

Bij de parlementaire behandeling van titel 7.17 BW is in de toelichting op artikel 7:934 BW opgemerkt dat een bepaling die de dekking van de verzekering tijdelijk opschort geen strijd oplevert met artikel 6:236 sub c BW en dat voor zover nodig artikel 7:934 BW als een lex specialis moet worden gezien ten opzichte van de algemene voorwaardenregeling van Boek 6.

Rechtbank Amsterdam 23-07-2014 (ECLI:NL:RBAMS:2014:5421)

Ongevallenverzekering. Richtlijn 93/13/EEG. Artikel 8.2 van de algemene voorwaarden: recht op schorsing van dekking zonder ingebrekestelling als premie niet tijdig wordt betaald. Richtlijnconforme uitleg van artikel 6:233 sub a BW brengt met zich dat wanneer is vastgesteld dat sprake is van een oneerlijk beding in de zin van de Richtlijn het beding moet worden vernietigd, waarbij geen ruimte bestaat het beding te herzien in die zin dat het slechts wordt vernietigd voor zover in het beding van de in artikel 7:934 BW genoemde termijn van 14 dagen is afgeweken.

10. Gevolgen van niet-tijdige premiebetaling

- schorsing van de dekking
- premie blijft verschuldigd
- in rekening brengen van extra incassokosten
- beëindiging van de verzekering
- registratie persoonsgegevens
- afmelding kenteken bij RDW

HR 03-12-1999, NJ 2000, 254 (ECLI:NL:HR:1999:AA3825)

AOV. De Rechtbank heeft, op het voetspoor van rov. 3.3 van HR 16 januari 1987, *NJ* 1987, 554, overwogen dat in zijn algemeenheid niet juist is dat de redelijkheid en billijkheid meebrengen dat een verzekeraar in gevallen als de onderhavige gebruik moet maken van zijn opzeggingsbevoegdheid.

Rechtbank Zwolle-Lelystad 11-12-2012

Schadeverzekering. Van een verzekeraar die dekking schorst in verband met wanbetaling mag worden verwacht dat deze zo'n situatie niet voor onbepaalde tijd laat voortbestaan en duidelijkheid schept door over te gaan tot óf facturering en invordering van premie óf tot opzegging van de verzekering.

11. Toepassing proportionaliteitsbeginsel mogelijk?

Stelling 1: *Proportionele toepassing van de schorsingsbepaling is onwenselijk.*

- Het gaat om schorsing van de dekking op grond van niet nakoming van de hoofdverplichting om de premie te voldoen.

- Schorsingsbepaling is gerechtvaardigd door algemeen belang van betaling van premie door alle verzekerden.

- Sanctie van schorsing kan pas worden ingeroepen na aanmaning en waarschuwing.

- Proportionele toepassing komt evenmin voor in andere rechtsstelsels.

- Bij hoge uitzondering (bv. kennelijke vergissing van de verzekerde) kan het beroep van verzekeraar op schorsing van de dekking naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn.

Stelling 2: *Proportionele toepassing van de schorsingsbepaling is onder omstandigheden wenselijk*:

- In het Polygram-arrest was ook sprake van een verval-van-rechtbepaling.

- Evenwicht van rechten en verplichtingen is verstoord bij groot financieel belang van de verzekerde tegenover een relatief gering financieel belang van de verzekeraar.

- Er is geen dwingendrechtelijke wettelijk verbod op proportionele toepassing.

- De HR heeft de proportionele benadering door het Hof in het Polygram-arrest gesanctioneerd. Rechter heeft bevoegdheid de omvang van de schade te schatten.

vervolg…

- Er kan sprake zijn van bijzondere omstandigheden, die weliswaar gelegen zijn in de risicosfeer van verzekerde, maar die een beroep van verzekeraar op verval van ieder recht op uitkering onredelijk doet zijn.
- Het proportionaliteitsbeginsel geldt ook resp. wordt ook bepleit in andere situaties:

    a. meldingsplicht/mededelingsplicht: vgl. art. 7:941 lid 5 BW;

    b. verzwijging: vgl. art. 7:930 lid 3 BW;

    c. Risicoverzwaring: toepassing art. 6:248 lid 2 BW;

    d. preventieve garantieclausule (bijv. garantie 'Blusmiddelen').

- Circ. Verbond LV-91/99 d.d. 24-12-1991:

Het is niet de bedoeling verzekeraars aan te raden in ieder mogelijk geval direct een beroep te doen op opschorting van de dekking bij non-betaling. […]

- Onredelijk bij pakketpolis als wanbetaling betrekking heeft op verzekering A en een claim op verzekering B wordt afgewezen.

- Ook artikel 6:262 lid 2 BW lijkt ruimte te bieden voor proportionele benadering.

- Proportionele benadering bij gedeeltelijke premiebetaling?